

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2014. március 27.*

„Uniós polgárság — A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve — Polgári eljárásokban alkalmazandó nyelvhasználati szabályok”

A C-322/13. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Landesgericht Bozen (Olaszország) a Bírósághoz 2013. június 13-án érkezett, 2013. június 6-i határozatával terjesztett elő az előtte

Ulrike Elfriede Grauel Rüffer

és

Katerina Pokorná között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök (előadó), J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot és A. Arabadžiev bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- K. Pokorná képviseletében M. Mairhofer és F. Bauer Rechtsanwälte,
- az Olasz Köztársaság képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: W. Ferrante avvocato dello Stato,
- az Európai Bizottság képviseletében E. Traversa és W. Bogensberger, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: német.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 18. cikk és az EUMSZ 21. cikk értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet az U.F. Grauel Rüffer és K. Pokorná között síbaleset miatti kártérítési kereset tárgyában folytatott eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

- 3 Az olasz polgári perrendtartás (Zivilprozessordnung) 122. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az eljárás során az olasz nyelvet kell használni.”

- 4 E törvény 156. cikke a következőket írja elő:

„(1) Az alaki előírások be nem tartása miatt nem nyilvánítható semmisnek az eljárási irat, ha ezt jogszabály nem írja elő.

(2) Meg lehet azonban állapítani a semmisséget akkor, ha az eljárási iratból hiányoznak a célja eléréséhez szükséges formai jogi feltételek.

(3) Nem lehet semmisséget megállapítani akkor, ha az eljárási irat elérte az általa szolgált célt.”

- 5 A hivatkozott jogszabálytól eltérően Bolzano megyében a büntető-, polgári és közigazgatási eljárásokban használni lehet a német nyelvet. A német nyelv Bolzano megyei igazságszolgáltatási szervek előtti használata a Trentino–Dél-Tirol különleges jogállására vonatkozó alkotmányos jogszabályok egységesített szövegének elfogadásáról szóló, 1972. augusztus 31-i 670. sz. köztársasági elnöki rendelet (a továbbiakban: 670/1972. sz. köztársasági elnöki rendelet) 99. és 100. cikkének rendelkezésein, valamint a Trentino–Dél-Tirol különleges jogállású régióban a közigazgatási és bírósági eljárások során a német és a ladin nyelv polgárok általi használatára vonatkozó végrehajtási rendelkezésekről szóló, 1988. július 15-i 574. sz. köztársasági elnöki rendeleten (a továbbiakban: 574/1988. sz. köztársasági elnöki rendelet) alapul.

- 6 A 670/1972. sz. köztársasági elnöki rendelet 99. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A régióban a német nyelv egyenértékű a hivatalos államnyelvnek minősülő olasz nyelvvel. A jogalkotási jellegű aktusoknál, valamint azokban az esetekben, amikor a jelen jogszabály kétnyelvű változatot ír elő, az olasz nyelvi változat az irányadó.”

- 7 A 670/1972. sz. köztársasági elnöki rendelet 100. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Bolzano megye német nyelvű polgárai jogosultak arra, hogy saját nyelvüket használják a megyében székhellyel rendelkező vagy regionális illetékességű igazságszolgáltatási szervek, közigazgatási szervek és hivatalok előtt, valamint a megyében közszolgáltatásokat nyújtó koncessziós vállalkozásokkal való viszonyban.”

- 8 Az 574/1988. sz. köztársasági elnöki rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A jelen rendelet szabályozza [...] Trentino–Dél-Tirol különleges jogállására vonatkozó jogszabály XI. címe szerinti rendelkezések alkalmazásában a német nyelvhasználatot. A régióban a német nyelv egyenértékű a hivatalos államnyelvnek minősülő olasz nyelvvel:

- a) a Bolzano megyében székhellyel rendelkező vagy regionális illetékességű közigazgatási szervek és hivatalokkal, valamint jogi személyekkel és közjogi intézményekkel, továbbá a megyében közszolgáltatásokat nyújtó koncessziós vállalkozásokkal való viszonyban;
- b) a Bolzano megyében székhellyel rendelkező igazságszolgáltatási szervek és rendes bíróságok, közigazgatási bíróságok és adóügyi bíróságok előtt;
- c) a legfelsőbb bíróság, a fellebbviteli esküdtbíróság, a fellebbviteli bíróság fiatalok ügyeiben eljáró részlege, a fellebbviteli bíróság mellett működő főügyészség, a fiatalok bírósága, a felügyeleti törvényszék és a felügyeleti hatóság, a kollektív haszonélvezeti jog megszüntetésért felelős regionális megbízott [...] előtt;

[...]”

- 9 Az 574/1988. sz. köztársasági elnöki rendelet 20. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A polgári eljárásban mindegyik félnek joga van megválasztani, hogy milyen nyelven szövegezi meg eljárás iratait. A választás az eljárást megindító irat vagy az ellenkérelem, illetve az ezekkel egyenértékű iratok egyik vagy másik nyelven való megszövegezésével történik.

(2) Amennyiben az eljárást megindító irat és az ellenkérelem vagy az ezekkel egyenértékű iratok ugyanazon a nyelven íródnak, az eljárás kétnyelvű. Más esetekben az eljárás kétnyelvű.

(3) A kétnyelvű eljárásban mindegyik fél a maga által választott nyelvet használja. A bíróság rendelkezéseit mindkét nyelven ki kell hirdetni és írásba kell foglalni, amennyiben az érdekelt fél azon a tárgyaláson, amelyen a rendelkezés iránti kérelmet előterjesztik, nem mond le erről. A felek irataikat és dokumentumaikat olasz vagy német nyelven szövegezik meg, ezzel kapcsolatban nem áll fenn a hivatalból és hivatali költségen történő fordításra irányuló kötelezettség. A kétnyelvű eljárásban a nem Bolzano megyében lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező felek az iratok és dokumentumok továbbítását vagy benyújtását követő 30 napos jogvesztő határidőn belül megkereshetik a bíróságot annak érdekében, hogy ezeket teljes mértékben vagy részben, hivatalból és hivatali költségen fordíttassa le a másik nyelvre. A bíróság teljesen vagy részben kizárhatja a fordításból a felek által benyújtott azon iratokat, amelyek nyilvánvalóan lényegtelennek tekinthetők.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 10 A Bíróság rendelkezésére álló iratok tanúsága szerint U. F. Grauel Rüffer, Németországban lakóhellyel rendelkező német állampolgár, 2009. február 22-én balesetet szenvedett egy Bolzano megyei sípályán, és ennek során megsérült a jobb válla. A balesetet szerinte K. Pokorná, Cseh Köztársaságban lakóhellyel rendelkező cseh állampolgár okozta. U. F. Grauel Rüffer az elszenvedett károk miatt kártérítést követel K. Pokornától.
- 11 A kérdést előterjesztő bíróság előtt indított eljárásban az U. F. Grauel Rüffer kérelmére 2012. április 24-én kiállított idézést német nyelven szövegezték. K. Pokorná, aki ezt az idézést 2012. október 4-én cseh nyelvre lefordítva kapta meg, 2013. február 7-én nyújtotta be német nyelven megszövegezett kereseti ellenkérelmét, és nem emelt kifogást az ellen, hogy a német nyelven az eljárás nyelve.

- 12 Az első tárgyaláson a kérdést előterjesztő bíróság felvetette azt a kérdést, hogy Corte suprema di cassazione (Olaszország) által hozott 20715. sz. 2012. november 22-i ítéletre tekintettel milyen – német vagy olasz – nyelven kell folytatni az eljárást.
- 13 A Corte suprema di cassazione ebben az ítéletben azt mondta ki, hogy az 574/1988. sz. köztársasági elnöki rendelet csak a Bolzano megyében lakóhellyel rendelkező olasz állampolgárokra alkalmazandó.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy az említett ítélet szerint az alapeljárás alperese a német nyelv eljárási nyelvnek való választásával nem orvosolhatja az eljárás megindító kérelemnek a német nyelv alkalmazásából fakadó semmisségét. Következésképpen az eljárást megindító irat, valamint az azt követő eljárási irat – vagyis az ellenkérelem – semmisségét is meg kell állapítani.
- 15 Az említett bíróság mindazonáltal azon az állásponton van, hogy sértheti az uniós jogot a szóban forgó nemzeti rendelkezéseknek a Corte suprema di cassazione értelmezése szerinti alkalmazása. Az a kérdés merül ugyanis fel, hogy kizárólag a Bolzano megyében lakóhellyel rendelkező olasz állampolgároknak van-e lehetőségük arra, hogy a német nyelvet használják a polgári ügyben eljáró bíróság előtt, vagy ugyanez a jog megilleti a nem Bolzano megyében lakóhellyel rendelkező olasz állampolgárokat is, a Bolzano megyében lakóhellyel rendelkező, az Olasz Köztársaságon kívüli más európai uniós tagállam állampolgárait is, illetve – mint a jelen ügyben – a nem a Bolzano megyében lakóhellyel rendelkező, más uniós tagállam állampolgárait is.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság szerint kétségtelen, hogy a német nyelv használatára vonatkozó rendelkezések célja a Bolzano megyében lakóhellyel rendelkező, német nyelvű etnikai és kulturális kisebbség védelme. E cél megvalósulását azonban semmi esetre sem gátolja az, ha a vitatott szabályozást az Olasz Köztársaságon kívüli más tagállamok olyan állampolgáraira is kiterjesztik, akik élnek szabad mozgáshoz való joggal.
- 17 E körülmények között a Landesgericht Bozen felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Ellentétes-e az EUMSZ 18. cikk és az EUMSZ 21. cikk értelmezésével az alapeljárásban szereplőhöz hasonló olyan nemzeti jogszabályi rendelkezések alkalmazása, amelyek csak a Bolzano megyében lakóhellyel rendelkező olasz állampolgároknak biztosítják a Bolzano megye bíróságai előtt folyamatban lévő polgári eljárásokban a német nyelv használatának jogát, más uniós tagállamok állampolgárainak pedig nem, függetlenül attól, hogy azok lakóhelye Bolzano megyében található-e?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 18 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés lényegében arra irányul, hogy úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 18. cikket és az EUMSZ 21. cikket, mint amelyekkel ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely valamely tagállamnak a tagállam egyik autonóm területén székhellyel rendelkező bírósága előtt folyamatban lévő polgári eljárásokban csak a tagállam azon állampolgárainak biztosítja a tagállam hivatalos nyelvén kívüli másik nyelv használatát, akik ezen az autonóm területen rendelkeznek lakóhellyel.
- 19 A kérdés megválaszolásához először is emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság a Bickel és Franz ítéletben (C-274/96, EU:C:1998:563, 19. és 31. pont) ugyanezen rendelkezésekkel kapcsolatban kimondta, hogy az uniós jog hatálya alá tartozik a nemzeti szabályozás által biztosított, arra vonatkozó jogosultság, hogy a büntetőeljárást az érintett állam fő nyelvétől eltérő nyelven folytassák, és ellentétes az uniós joggal az a nemzeti szabályozás, amely az érintett tagállam fő nyelvétől eltérő másik nyelvet beszélő és egy meghatározott autonóm területen lakóhellyel rendelkező polgárok számára biztosítja azt a jogot,

hogy a büntetőeljárást az ő nyelvükön folytassák le, miközben ugyanezen nyelv használatának jogát nem biztosítja más tagállamok olyan állampolgárainak, akik az említett területen gyakorolják mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogukat.

- 20 Azokat a megfontolásokat, amelyek alapján a Bíróság a Bickel és Franz ítéletben (EU:C:1998:563) elismerte, hogy az uniós polgárok, akik nem az érintett tagállam, hanem egy másik tagállam állampolgárai, ugyanazon a jogcímen hivatkozhatnak büntetőeljárásban az alapeljárásban szereplőhöz hasonló nyelvhasználati szabályokra, mint az érintett tagállam állampolgárai, és így az ezen nyelvhasználati szabályok által előírt nyelvek egyikén fordulhatnak az eljáró bírósághoz, úgy kell értelmezni, hogy azok az érintett autonóm területen lefolytatott valamennyi bírósági eljárásra, így a polgári eljárásokra is vonatkoznak.
- 21 Ellenkező esetben az Olasz Köztársaságon kívüli más tagállam német nyelvű polgárai, akik Bolzano megyében gyakorolják mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogukat, hátrányos helyzetbe kerülnének a Bolzano megyében lakóhellyel rendelkező, német nyelvű olasz állampolgárokhoz képest. Míg ugyanis ezek az olasz állampolgárok polgári eljárás keretében bírósághoz fordulhatnak, és elérhetik, hogy az eljárást németül folytassák le, addig az Olasz Köztársaságon kívüli más tagállam azon német nyelvű polgárait, akik szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolják Bolzanóban, nem illeti meg ez a jog.
- 22 Az olasz kormány azon észrevételével kapcsolatban, miszerint az érintett etnikai és kulturális kisebbség nyelvének használatát nem indokolt kiterjeszteni az Olasz Köztársaságon kívüli más tagállam olyan polgárára, aki a szóban forgó régióban csak alkalmoszerűen és átmenetileg fordul elő, mivel biztosítva vannak számára azok az eszközök, amelyeknek köszönhetően annak ellenére, hogy nem beszél a fogadó tagállam hivatalos nyelvét, megfelelően tudja gyakorolni jogait, rá kell mutatni arra, hogy az olasz kormány a Bickel és Franz ítélet (EU:C:1998:563, 21. pont) alapjául szolgáló ügyben ugyanezt az észrevételt tette, és azt a Bíróság ezen ítélet 24–26. pontjában elutasította, majd azt állapította meg, hogy az alapeljárásban szereplő szabályozás ellentétes a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével.
- 23 A szóban forgó szabályozás csak akkor lenne igazolható, ha az érintett személyek állampolgárságától független, olyan objektív megfontolásokon alapulna, amelyek arányosak a nemzeti jog által elérni kívánt jogszerű céllal (lásd a Bickel és Franz ítélet, EU:C:1998:563, 21. pontját).
- 24 Először is, az olasz kormány által hivatkozott azon érveléssel kapcsolatban, miszerint az alapeljárásban szereplő nyelvhasználati szabályoknak az uniós polgárokra történő alkalmazása a szervezés és a határidők szempontjából megnehezítené az eljárást, rá kell mutatni arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kifejezetten ellentmond ennek, amikor azt állítja, hogy a Bolzano megyei bíróságok tökéletesen le tudják folytatni olaszul, németül vagy akár mindkét nyelven is a bírósági eljárásokat.
- 25 Másodszer, az olasz kormány által megfogalmazott azon észrevételt illetően, miszerint ezeknek a nyelvhasználati szabályoknak az uniós polgárokra történő alkalmazása az érintett tagállam számára pótlólagos költségekkel járna, az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy pusztán gazdasági természetű indokok nem képezhetnek olyan közérdeken alapuló kényszerítő okot, amely igazolhatná a Szerződés által biztosított alapszabadság korlátozását (lásd Kranemann ítélet, C-109/04, EU:C:2005:187, 34. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 26 Következésképpen a szóban forgó nemzeti szabályozás nem minősíthető igazoltnak.
- 27 Mindezen megfontolások összességéből az következik, hogy a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 18. cikket és az EUMSZ 21. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amilyen az alapeljárásban szerepel, amely valamely tagállamnak a tagállam egyik autonóm területén székhellyel rendelkező bírósága előtt folyamatban lévő polgári ügyekben csak a tagállam azon állampolgárainak biztosítja a tagállam hivatalos nyelvén kívüli másik nyelv használatát, akik ezen az autonóm területen rendelkeznek lakóhellyel.

A költségekről

- 28 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

Az EUMSZ 18. cikket és az EUMSZ 21. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amilyen az alapeljárásban szerepel, amely valamely tagállamnak a tagállam egyik autonóm területén székhellyel rendelkező bírósága előtt folyamatban lévő polgári ügyekben csak a tagállam azon állampolgárainak biztosítja a tagállam hivatalos nyelvén kívüli másik nyelv használatát, akik ezen az autonóm területen rendelkeznek lakóhellyel.

Aláírások